Тихомира Трифонова: Обществото и институциите нямат реален интерес интеграцията на ромите да се случи

Публикуван на: 20-08-2010
Източник: Портал Европа

По актуалната тема за експулсирането на български и румънски роми от Румъния Портал ЕВРОПА потърси експертното мнение на Тихомира Трифонова от Фондация „Център за модернизиране на политики". В периода 2008 г.-2009 г. Центърът извърши граждански мониторинг за прозрачността и отчетността при използването на Структурните фондове в България, в частност средствата предназначени за интеграция на ромите.

Госпожо Трифонова, през последните дни темата за ефективната интеграция на ромите е особено актуална. Според Вас има ли адекватни програми за интеграция на ромите в България?

Има много програми за интеграция на ромите, но въпросът е на какво са адекватни. Това е трудно да се прецени, защото ако бяха достатъчно адекватни, щяха да бъдат и ефективни. Проследявайки параметрите на интеграция, бихме могли да кажем, че положението на ромите не се подобрява, не намалява отпадането от училище и бедността, не се решава проблемът с гетоизацията.

Ако програмите са адекватни на някакви намерения на политиката, то не са докрай адекватни на начина на живот на общността, на нейните стремежи.

На какво си дължи проблемът за адекватността? Дали проблемите на ромите са проучени добре, влагат ли се достатъчно средства, има ли институционална и гражданска подкрепа?

Смятам, че проблемите на ромската общност са достатъчно добре проучени от утвърдени български учени и изследователи. Немалко препоръки са отправени към политиката, но топката е в полето на политиците. С настоящите програми те не успяват да преодолеят проблемите.

Какви средства влага ЕС, Световната банка и други донори в интеграцията на ромите в България?

Влагат се много солидни средства. Европейският съюз неотдавна създаде нарочен фонд, който е насочен изцяло към интеграцията на ромите, особено в държавите-членки с по-многобройно ромско население, като България и Румъния.

Чрез структурните европейски фондове, които се администрират през оперативните програми, също се отделят много средства за ромска интеграция. За България това става преимуществено през ОП „Развитие на човешките ресурси", отчасти и от ОП „Регионално развитие" за изграждане на училища и други строителни дейности. Световна банка също е финансирала много проекти.

С финансовата помощ на Тръста за Гражданско общество в Централна и Източна Европа Центърът за модернизиране на политики проведе граждански мониторинг на използването на средствата по ОП „Развитие на човешки ресурси" , в частност за средствата, предназначени за

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

интеграция на ромите от април 2008 г. до април 2009 г. Мога да споделя някои от констатациите от това наблюдение.
Има немалък брой активни ромски организации, които се занимават с проблема десегрегация на ромските деца в т.нар. редовни училища и с превенция на отпадането от образователната система. Печелят се проекти, които постигат непосредствени цели. В по-дългосрочен план обаче тези средства потъват като вода в пясък.
Мога да дам конкретен пример от Монтанско. Децата се извеждат от ромското училище, извозват се до редовното училище и това се случва в продължение на една година, която обхваща цикъла на проекта.
Никой не знае какво се случва от септември нататък. Както може да се предположи, родителите нямат средства да финансират това начинание и то се проваля. Така в голяма степен се получава обратен ефект, защото децата са принудени да се върнат в първоначалното си училище, където знаем, че нивото на образование и качество на преподаване не е еднакво, както би трябвало да е по закон. Децата се връщат назад, след като една година техният потенциал се развива.

Доколко резултатите от подобни проекти излизат наяве, така че да има поука и се подобри ефективността за вбъдеще? Има ли интерес?

Има интерес, но нищо не излиза наяве, защото информация за тези проекти, междинни оценки, какво са постигнали, не се разпространява, а и е трудно да я получиш. Има абсолютна неохото от страна на управляващия орган да предостави подобни данни с ,бих казала, абсурдния аргумент за поверителност. Но това са публични средства, чието изразходване би трябвало да става достояние на всички.

Има ли активна гражданска и институционална подкрепа за интеграция на ромите в България?

На думи има активна подкрепа от всички заинтересовани страни, няма институция, която да не е заявила, че е изцяло „за" подобни инициативи. Има и голям брой играчи в полето на гражданското общество, които се занимават с тези въпроси и от време на време надигат глас по конкретни поводи.
Но, ако погледнем към ситуацията откъм историческото й развитие и в дългосрочен план, тъжният извод, че нашето общество няма реален интерес, а също и нашите институции и политически елит, тази интеграция да се случи. В противен интерес при всички тези средства и усилия, щяха да бъдат постигнати по-осезаеми резултати.
Последните изследвания на ромската общност показват, че тя продължава да се маргинизира и това се превръща в бомба със закъснител.

Експулсирането на ромите от Франция бе посрещнато с много критики от правозащитни организации. Какви рискове за нарушаване на правата им като граждани на ЕС крие то?

Напоследък се говори доста по този въпрос. Смятам, че не е съвсем коректно да се поставя акцентът върху една малцинствена група в този контекст. Правото на свободно движение на тези роми не е било ограничено. Върху тях се упражнява санкция за нарушаване на обществения ред и закон на страната. Това е вътрешен въпрос от компетентността на министъра на вътрешните работи на Франция.
Това не са първите експулсирани граждани, поради някакви причини. Техните колективни права не са нарушени като на малцинство, а по-скоро става дума за начина им на поведение, който бива

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

санкциониран от френската държава.

Според Вас тези действия свързани ли са с определено отношение към България и Румъния двете страни като най-нови държави-членки?

Не, категорично не. Това е проблем с група хора, които по някакъв начин нарушават реда и начина на живот в една европейска държава.

Как интеграцията на ромите в ЕС се отнася към процеса на разширяване на Съюза?

Известно е, че от 10 млн. роми, които живеят в Европа, най-голяма концентрация има на Балканите. Следващото разширяване означава присъединяване на някакви части от тази етническа група. Много от държавите-членки, които разполагат със повече средства и лостове, а и там има по-малки ромски групи, не успяват да се справят с интеграцията им.

Ще дам два примера. Норвегия вложи много средства в опитите си да интегрира една сравнително малка група роми, като ги настани в модерни апартаменти, такива, в които живеят обикновените норвежки граждани. Това не реши проблема, защото това не накара ромите чергари да уседнат и да се впишат в обществото.

В Италия, край Пиза, скитащи роми бяха настанени в специално направени шатри, които максимално да напомнят на техните условия на живот. Това също не сработи.

Проблемът е същност. Все още не е намерен отговор на въпроса какво представлява интеграция на ромите и как да бъде постигната. Не размерът на средствата се оказва решаващ, а политиката не е адекватна на общността, която искаме да интегрираме.Тя не желае да приеме нашия начин на живот. Как да стане съвместното безконфликтно съществуване, отговорът на този въпрос все още не е намерен.

Фондация „Център за модернизиране на политики" е създадена през 1999 в рамките на международната инициатива сътрудничество при разрешаването на компютърния проблем 2000. След 2000 година организацията работи по изследване на политиките, свързани с развитието на икономиката, управлението на обществения сектор, образованието, науката, културата и технологиите и разработване на концепции, стратегии и модели за тяхното развитие и модернизиране с оглед световните процеси на глобализация и членството на България в Европейския съюз. Фондацията работи за утвърждаването на гражданското общество и увеличаване на гражданското участие при формиране на обществени политики.

Интервю на Мая Цанева

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg